

НА ПОШАНУ ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА П. Т. ТРОНЬКА (до 100-річчя від дня народження)

УДК 94(477)(092)

А. В. Баженів

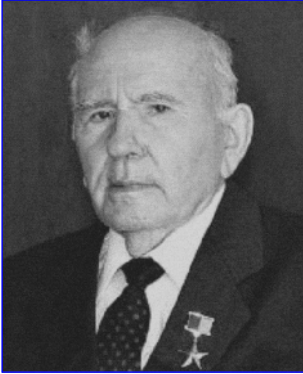
ЖИТТЯ В ІМ'Я УКРАЇНИ (До 100-річчя від дня народження академіка Петра Тимофійовича Тронька)

У зв'язку з відзначенням 100-річчя від дня народження академіка П.Т. Тронька (1915-2011), відомого державного, громадсько-політичного, і культурного діяча та вченого України, у статті розглядаються етапи його життя та діяльності, внесок у в історичну науку та національне краєзнавство, у розвиток вітчизняної історико-культурної спадщини. Зокрема, характеризується перший період його життя (від народження до 1941 р.), коли, розпочавши працювати робітником на шахті Донбасу, він виявив себе педагогом, на комсомольській роботі на Харківщині, Сумщині, у західноукраїнських областях України, був депутатом Народних Зборів Західної України (1939), депутатом Станіславської обласної ради (1940). На другому етапі життя він фронтовик у 1941-1943 рр. Більш детально аналізується його «київський» період діяльності та творчості (1943-2011), під час якого П.Т. Тронько займав посади заступника голови Ради Міністрів УРСР (1961-1978), був депутатом Верховної Ради УРСР 9-ти скликань, очолював Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (1967-1988), займався створенням 26-томної «Історії міст і сіл УРСР» (1962-1975), ініціював реалізацію проектів з фундації національних музеїв, заповідників, спорудження меморіальних комплексів. Висвітлюється внесок П.Т. Тронька у розвиток українського краєзнавства за роки незалежності України, як голови Національної спілки краєзнавців України, оцінюється його науковий доробок у галузі вітчизняної історії та краєзнавства.

Окремо розглядаються зв'язки П.Т. Тронька з науковцями і краєзнавцями Хмельниччини та Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Ключові слова: П.Т. Тронько, історична наука, національне краєзнавство, історико-культурна спадщина, регіональні дослідження, праці.

У липні 2015 року в нашій державі буде широко відзначатися 100-річчя з дня народження славного сина України, знаного державного, політичного, громадського і культурного діяча, вченого-історика Петра Тимофійовича Тронька, який належить до постатей, що символізують собою цілу епоху й залишили помітний слід у житті України 30-х років ХХ – початку ХХІ століття.

Згідно послужного списку П.Т. Тронько – Герой України (2000), академік НАН України (1978), доктор історичних наук, професор, завідувач відділу регіональних проблем історії України Інституту історії України НАН України (з 1980 р.), лауреат Державних премій, Заслужений діяч науки і техніки України (1990), депутат Верховної Ради УРСР 9-ти скликань (1947-1951, 1960-1967), керманіч краєзнавчого руху з початку 1960-х років та Голова Всеукраїнської спілки краєзнавців – Національної спілки краєзнавців України (1990-2011),

Голова правління Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олесь Гончара (з 1996 р.), Віце-президент Асоціації історичних міст України, головний редактор журналів «Краєзнавство» та «Пам'ятки України» й багато ін. Якщо ж порохувати його всі державні, наукові і громадські титули, посади, доручення, обов'язки, які він з великою працездатністю, сумлінністю і талановитістю обіймав і виконував, то їх можна було б перерозподілити на десятки людей.

Подвижницьке життя, діяльність і творчість в ім'я України академіка П.Т. Тронька досить широко відображені в наукових збірниках [2; 5; 6], біобібліографічних покажчиках [1], книгах, енциклопедіях та численних публікаціях [3; 4; 9; 10; 11].

Петро Тимофійович народився 12 липня 1915 року в селі Заброди Богодухівського району, що на Харківщині, в селянській сім'ї, яка тут побутувала від прадідів, й зберіг любов до отчого краю на все життя. На його дитинство і юність припали втрата батька Тимофія Федоровича у 1920 році, навчання у місцевій школі, праця на поденних сільськогосподарських роботах, голодомор початку 30-х років. Саме тоді свій трудовий стаж розпочав робітником на шахті в м. Дзержинську, який сягне 75 років. Після закінчення вчительських курсів у 1933-35 рр. викладав суспільствознавство та українську мову школі, був помічником директора училища механізаторів у с. Кленове на Богодухівщині, обирався секретарем комсомольської організації цього села. У 1936-37 рр. проходив дійсну військову службу в школі морських льотчиків у Краснодарському краї, після завершення якої став працювати директором Лебединського дитячого будинку, що на Сумщині. Та невдовзі він уже перший секретар Лебединського райкому комсомолу, у 1939 р. – секретар Сумського обкому комсомолу. Після введення радянських військ у Західну Україну Петра Тимофійовича перевели до Івано-Франківщини, де він 1939 р. був призначений уповноваженим ЦК ЛКСМУ по роботі з молоддю у західноукраїнських областях, обирався депутатом Народних

Зборів Західної України (1939), депутатом Станіславської обласної ради депутатів трудящих [4, с.564-565].

З перших днів війни П.Т. Тронько у діючій армії. У складі військ Південно-Західного фронту, Сталінградського, Південного та 4-го Українського фронтів пройшов важкими дорогами війни, брав участь в обороні Києва й Сталінграда, визволенні Донбасу і Києва у 1943 р. На фронті був двічі контужений. За мужність і героїзм у боротьбі із загарбниками нагороджений орденами «Вітчизняної війни I ступеня», «Богдана Хмельницького II і III ступенів», «Червона зірка» та багатьма медалями. У званні майора був відкликаний із фронту для відбудови Києва [2; 6].

На різних комсомольських посадах, дійшовши до другого секретаря ЦК АКМУ (1946), дієво організував молодь на відбудову зруйнованої столиці України. Водночас підвищував свій освітній рівень. У 1947 р. вступив до вищої партійної школи, у 1948 р. закінчив (екстерном) історичний факультет Київського державного університету ім. Т.Шевченка і в цьому ж році зарахований до аспірантури Академії суспільних наук при ЦК КПРС. Після її закінчення у 1951 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Комсомольське підпілля радянської України в боротьбі проти гітлерівських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни» та згодом докторську дисертацію за темою – «Український народ в боротьбі проти гітлерівських загарбників у роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.)» (1968) [3; 4; 9].

У 1951-61 рр. Петро Тимофійович працював завідувачем відділу, секретарем Київського обкому партії, завідувачем відділу ЦК КПУ, у 1961-78 рр. – заступником Голови Ради Міністрів УРСР. Був заступником голови Всесоюзного оргкомітету з підготовки відзначення сторіччя з дня смерті та 150-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка (1961 та 1964 рр. відповідно). У 1965 р. очолював делегацію України на XX-й сесії Генеральної асамблеї ООН у Нью-Йорку, особисто вручав медаль від СРСР тодішньому Генеральному секретареві ООН У.Тану [2; 5].

Як заступник голови Ради Міністрів УРСР, учений, академік Академії наук України (1978) та її віце-президент, депутат Верховної Ради УРСР, голова Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (УТОПІК) (1967-1988), П.Т. Тронько виступив ініціатором заснування Музею народної архітектури та побуту України під відкритим небом в селі Пирогові, що під Києвом (1969 р.), керував проектами створення меморіальних комплексів «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років» у Києві, «Національний музей-заповідник українського козацтва» у Запоріжжі та ін., особисто доклав зусиль для відтворення у Києві пам'яток часів України-Руси «Золотих воріт», ансамблю Михайлівського Золотоверхого монастиря, Успенського собору Києво-Печерської лаври. Водночас він організував відзначення 250-річчя від дня народження Григорія Сковороди (1972 р.), забезпечив перевезення до Києва золотої пекторалі, знайденої Б.Н. Мозолецьким 21 червня 1971 р. в кургані Товста Могила і т.п. [5; 6].

Головним творчим здобутком усього життя П.Т. Тронька стала реалізація власної ініціативи з підготовки і видання на посаді Голови головної редколегії 26-томної «Історії міст і сіл Української РСР» (1967-1975), аналогу якої за масштабами висвітлення регіональної історії населених місць у той час не було в світі [14], і за яке був удостоєний Державної премії СРСР у галузі науки. Це видання і сьогодні знаходиться в широкому вжитку, хоча воно вже не відповідає ідеологічним засадам та рівню розвитку історичної науки сучасності. Тому Петро Тимофійович з початку 1990-х років і до останніх днів життя витрачав чимало зусиль на створення державної програми з підготовки перевидання багатотомника «Історія міст і сіл України в новій редакції» й чимало зробив у напрацюванні матеріалів для цього проєкту. Проте кризові явища в державі початку XXI ст. стали на заваді для виконання цього проєкту, але він не знятий з порядку денного української історичної науки та національного краєзнавства.

У 1990 р. Петро Тимофійович, скликавши Перший з'їзд краєзнавців України, ініціював заснування і очолив Всеукраїнську спілку краєзнавців, яка, розбудувавшись, стала в авангарді краєзнавчого руху та національно-культурного відродження в незалежній державі, домігся перетворення її в 2008 році у Національну спілку краєзнавців України. Крім того, в цей період він був позаштатним радником Президента України з питань історико-культурної спадщини (1996-2000), головою Комісії з питань відтворення видатних пам'яток історії та культури при Президентові України (1995-2001) [3; 4].

Такі головні віхи життя академіка П.Т. Тронька. Але ми знаємо його, насамперед, як організатора історичної науки та регіональних досліджень України, автора понад 700 наукових праць, у тому числі кількох десятків монографій, книг та збірників [1]. Він був одним з авторів, керівником авторських колективів, відповідальним редактором, членом редколегій низки фундаментальних досліджень і видань. Серед них – «Історія Української РСР» українською та російською мовами, «Історія Києва», «Київ» із серії «Історія міст і сіл Української РСР», «Українська РСР у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.» українською та російською мовами в 3-х томах та ін. Значне місце в історіографії зайняли його книги «В боях за Вітчизну (1941-1945 рр.)» (1958), «Летопись дружбы и братства» (1981), «Репресоване краєзнавство (20–30-і роки) (1991)», «Краєзнавство у відродженні духовності та культури» (1994)? «Навічно в пам'яті народній» (1995), «Історичне краєзнавство – крок в наступне тисячоліття» (2000), «Українське краєзнавство у XX ст.» (2002) та інші. Як голова головної редколегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією», домігся виходу у більшості областей України томів цього видання, в тому числі у 2008-2012 рр. чотирьох томів «Реабілітовані історією. Хмельницька область». У стані виконання ще одне дітище Петра Тимофійовича – багатотомне видання «Звід пам'яток історії та культури України». В план допомоги авторам-дослідникам, за ре-

дакцією П.Т. Тронька було видано каталог-довідник «Пам'ятки історії та культури УРСР» обсягом понад 100 друкованих аркушів. В якому зібрані відомості практично про всі відомі на той час пам'ятки республіки. Отже, без перебільшення можна стверджувати, що своєю творчою працею П.Т. Тронько став знаковим символом не лише в академічній історичній думці, але й у краєзнавстві та в збереженні культурної спадщини.

Важливою формою координації і розвитку історичного краєзнавства і особисто зв'язку з науковцями і краєзнавцями усіх регіонів країни стало проведення з 1980 по 2014 рр. під головуванням академіка П.Т. Тронька 1–15-ої всеукраїнських наукових історико-краєзнавчих конференцій-форумів, перша з яких започаткувалася у м. Полтаві, друга – в 1982 р. у Вінниці, третя – у 1984 р. – в м. Чернігові, п'ята – в 1991 р. м. Кам'янці-Подільському, остання – у 2014 р. у м. Черкаси-Каневі. У фундаментальних наукових збірниках-літописах цих конференцій чітко простежується тернистий шлях та еволюція розвитку української історичної науки і національного краєзнавства на досить протяжному відрізку часу.

Петро Тимофійович у своїй праці завжди був тісно зв'язаний зі всіма землями України, зокрема Хмельниччиною, в плані розбудови краєзнавства та регіональних досліджень, збереження історико-культурного надбання та підтримки талановитої в науці і краєзнавстві місцевої молоді. Свідченням цьому є той факт, що він був почесним громадянином міст Києва, Харкова, Переяслав-Хмельницького, Богодухова, Канева, Лебедина, Кам'янця-Подільського та ін., водночас – почесним доктором і професором 12-ти вищих навчальних закладів України, в тому числі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Хмельницького університету управління і права у Хмельницькій області.

Хмельниччина завжди була рідною для Петра Тимофійовича. Через цей край він пройшов фронтowymi дорогами в роки Великої Вітчизняної війни, пізніше допомагав створювати том «Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область» (1971), займався питаннями реставрації Старої фортеці у Кам'янці-Подільському та інших важливих пам'яток області. А скільки завдяки йому історичних подій увічнено в бронзі і граніті, скільки постало музеїв тільки на терені нашої краю. Водночас він постійно контактував з місцевими науковцями і краєзнавцями [10].

Ще більш тісна співпраця налагодилася з Хмельниччиною від Першого з'їзду ВСК (1990), через делегатів з області діячів краєзнавчого руху в регіоні І.С. Винокура, В.І. Войтенка, В.С. Прокпчука, В.О. Савчука, П.Я. Слободянюка та ін. Не випадково вже у жовтні 1991 р. під егідою ВСК та головуванням П.Т. Тронька у Кам'янці-Подільському було проведено потужну V Всеукраїнську наукову конференцію «Розвиток історичного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України», в якій взяло участь понад 300 науковців і краєзнавців зі всієї України [8]. Допомогали організувати конференцію в складі оргкоміте-

ту з Кам'янець-Подільського пединституту ректор А.О. Копилов, історики І.С. Винокур, Л.В. Баженов, кам'янчани В.О. Савчук, І.Ф. Яловий, хмельничани С.К. Гуменюк, А.Г. Філінюк [8, с.3]. На цій же конференції, крім її збірника тез доповідей і повідомлень (член редколегії І.С. Винокур), відбулася презентація тому колективу авторів під головуванням П. Т. Тронька «Репресоване краєзнавство (20–30-і роки)» (1991) [7], в якій уперше вміщені нариси про багатьох відомих учених і краєзнавців, репресованих радянським режимом. Серед авторів з історичного факультету Кам'янець-Подільського пединституту були І.С. Винокур, О.М. Завальнюк, М.Б. Петров, В.В. Корнилов, а в складі редколегії – А.О. Копилов, Л.В. Баженов, В.О. Савчук. З цього часу П.Т. Тронько майже щорічно у справах краєзнавства відвідував Хмельниччину, очолював тут не один раз оргкомітети Міжнародних та Всеукраїнських науково-краєзнавчих конференцій і симпозіумів, часто відпочивав у санаторії с. Маків Дунаєвського району [10].

Під науковим наставництвом академіка П.Т. Тронька захистили успішно дисертації з історії краєзнавчого руху та регіональних досліджень в Україні і стали докторами історичних наук, увійшли до складу його наукової школи з історичного краєзнавства України кам'янчани Л.В. Баженов (1996), В.С. Прокопчук (2009), хмельничанин А.Л. Місінкевич та чимало здобули науковий ступінь кандидата історичних наук (В.О. Савчук, А.М. Каньоса, Ж.А. Шевчук, О.А. Шевчук, Н.А. Кротик, В.Й. Жезицький та ін.) [4].

Петро Тимофійович був частим гостем Кам'янець-Подільського національного університету й багато робив для його розбудови. 18 жовтня 2002 року на засіданні вченої ради університету йому вручено атестат почесного професора вишу та професорську мантию [13]. Понад 15 років він був головою редколегії серійного видання наукового фахового збірника університету «Освіта, наука і культура на Поділлі», який видається у цьому ж закладі з 1998 року й до нині, допомагав у розвитку Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при цьому ж виші упродовж 1995-2011 рр., захищав його інтереси перед владою. Тому ця інституція і сьогодні є опорною базою Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Нині мало хто знає, що науковий журнал «Краєзнавство», редколегію якого очолював П.Т. Тронько, а до складу її входили В.О. Савчук (заступник голови), Л.В. Баженов, В.С. Прокопчук, з кінця 1990-х і до 2008 років видавався при допомозі університету в м. Кам'янці-Подільському, що в складі правління НСКУ в Києві від II з'їзду Спілки (1996) і до сьогоднішня перебувають представники університету В.С. Прокопчук, О.М. Завальнюк, Л.В. Баженов, В.О. Савчук, що саме Петро Тимофійович підтримав кандидатури професорів О.М. Завальнюка, І.В. Рибачака, Л.В. Баженова та інших на присудження Всеукраїнської премії імені Дмитра Яворницького Національної спілки краєзнавців. Перелік його добрих справ на цьому далеко не вичерпується.

До Петра Тимофійовича завжди всім серцем горнулися як відомі діячі, так і пересічні громадяни, молодь, студенти, що разом створило ореол величної поваги, авторитету й визнання суспільством України. Все трудове і творче життя П.Т. Тронька назавжди стало взірцем для наслідування нинішнього і майбутніх поколінь.

Після тривалої хвороби 12 вересня 2011 року, на 97 році життя, Петро Тимофійович пішов у вічність і похований на Байковому кладовищі (Київ). В останню путь його проводили тисячі киян, соратників, послідовників і учнів зі всіх куточків України, у тому числі велика делегація від Хмельниччини. 12 липня наступного року під час велелюдної панахиди було відкрито на могилі Пам'ятник П.Т. Троньку. З метою подальшого увічнення пам'яті про цю видатну людину наприкінці 2011 року була заснована благодійна організація «Фундація Героя України Академіка Петра Тронька», яку очолила дочка, кандидат технічних наук, учений секретар ДП «Київський інститут автоматичної Лариса Тронько, яка створює меморіальний музей патріарха українського національного краєзнавства. У січні 2012 р. Президія правління НСКУ заснувала Всеукраїнську Премію імені академіка Петра Тронька. У 2013 та 2014 рр. у день народження П.Т. Тронька цією Премією вже нагороджено 22 діячів краєзнавчого руху України. Серед перших лауреатів Премії був від Хмельниччини доктор історичних наук, професор В.С. Прокопчук (2013) [12], потім нею удостоєний автор цього матеріалу (2014).

Сьогодні, незважаючи на всю складність політичної, економічної та воєнної ситуації в Україні, суспільство готується гідно відзначити сотий ювілей з дня народження Петра Тимофійовича Тронька створенням на його честь музеїв, відкриттям меморіальних плит, встановленням бюстів, найменуванням вулиць у місцях проживання, організацією наукових конференцій та круглих столів на його пошану, виданням про нього монографій, книг, виходом на екрани документальних фільмів та ін.

Відтепер настав час продовжити втілювати ідеї, задуми, проекти П.Т. Тронька у розвиток української історичної науки, історико-культурної спадщини, краєзнавчого руху і регіональних досліджень його вихованцям, учням і послідовникам, майбутнім поколінням дослідників.

Список використаних джерел та літератури:

1. Петро Тимофійович Тронько : бібліографія / відп. за вип. Н.Г. Со-сонська. – К. : НБУВ, 2006. – 106 с.
2. З любов'ю до України. Збірник на пошану академіка НАН України Петра Тимофійовича Тронька /редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. – К. : Рідний край, 1995. – 262 с.
3. Реєнт О.П. Патріарх українського краєзнавства (П.Т. Тронько) / О.П. Реєнт // Укр. іст. журн. – 2000. – № 3. – С. 111-119.

4. Савчук В.О. Петро Тимофійович Тронько / В.О. Савчук // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 564-579.
5. Що ми залишимо нащадкам? Збірник матеріалів і документів про державну, громадську діяльність та наукову роботу академіка НАН України, Героя України Петра Тимофійовича Тронька / за ред. В.А. Смолія. – К., 2008. – 552 с.
6. Зразок великого служіння Батьківщині... Збірник наукових праць на пошану академіка П.Т. Тронька. – К. : Ін-т історії України, 2005. – Вип. 29: Історія України. – 320 с.
7. Репресоване краєзнавство (20-30-і роки) /редкол.: П.Т. Тронько (голова) та ін. – К.- Кам'янець-Подільський, 1991. – 492 с.
8. V Всеукраїнська конференція з історичного краєзнавства : тези доп. та повід. – К.-Кам'янець-Подільський, 1991. – 720 с.
9. Петро Тимофійович Тронько // Краєзнавець Хмельниччини : науково-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – Вип. 3. – С. 171-172.
10. Прокопчук В.С. Академік Тронько і Поділля / В.С. Прокопчук // Подільські вісті (м. Хмельницький). – 1995. – 5 груд.
11. Прокопчук В.С. Вшанували голову Національної спілки краєзнавців країни, академіка Петра Тронька / В.С. Прокопчук // Краєзнавець Хмельниччини : науково-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 1. – С. 6-8.
12. Один з перших лауреатів Всеукраїнської Премії імені академіка Петра Тронька // Краєзнавець Хмельниччини : науково-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2013. – Вип. 5. – С. 7-8.
13. Почесний професор педуніверситету (П.Т. Тронько) // Студентський меридіан (К-ПДПУ). – 2002. – 31 жовт.
14. Тронько П.Т. Летопись дружбы и братства / П.Т. Тронько. – К.: Наук. думка, 1981.

Л.А. Місінкевич, В.С. Прокопчук, О.М. Завальнюк, В.О Савчук вітають академіка Тронька з 95-річчям від дня народження

в його кабінеті. Київ, 12 липня 2010 р.

А. В. Баженов

ЖИЗНЬ ВО ИМЯ УКРАИНЫ
(К 100-летию со дня рождения академика
Петра Тимофеевича Тронько)

В связи с подготовкой к празднованию 100-летия со дня рождения академика П.Т. Тронько (1915-2011), известного государственного, общественно-политического и культурного деятеля и ученого Украины, в статье рассматриваются этапы его жизни и деятельности, вклад в историческую науку и национальное краеведение, в развитии отечественного историко-культурного наследия. Характеризуется первый период его жизни (от рождения до 1941 г.), когда, начавши трудиться рабочим на шахте Донбаса, он проявил себя на комсомольской работе на Харьковщине, Украине, в западных украинских областях, был депутатом Народного Собрания Западной Украины (1939), депутатом Станиславского областного совета (1940). На втором этапе жизни он фронтовик 1941-1943 гг. Более детально анализируется его «киевский» период деятельности и творчества (1943-2011), во время которого П.Т. Тронько занимал посты заместителя председателя Совета Министров УССР (1961-1978), был депутатом Верховного Совета Украины 9-ти созывов, возглавлял Украинское общество охраны памятников истории и культуры (1967-1988), занимался созданием 26-томной «Истории городов и сел УССР» (1962-1975), инициировал реализацию проектов по фондации национальных музеев, заповедников, сооружения мемориальных комплексов. Освещается вклад П.Т. Тронько в развитие украинского краеведения за годы независимости Украины, как председателя Национального союза краеведов Украины (НСКУ), оценивается его научное наследие для отечественной истории и краеведения.

Отдельно рассматриваются связи П.Т. Тронько с учеными и краеведами Хмельнитчины и Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко.

Ключевые слова: П.Т. Тронько, историческая наука, национальное краеведение, историко-культурное наследие, региональные исследования, труды.

Lev. Bazhenov

LIFE IN THE NAME UKRAINE
(To the 100year from the day of birth of academician
Peter Timofeevich Tronko)

In connection with preparation to celebration of 100year from the day of birth of academician Petro Tronko (1915-2011), well-known state, social and political and cultural figure and scientist of Ukraine, in the article the stages of his life and activity, contribution, are examined to historical science and national study of a particular region, in development of home historically-cultural heritage. The first period of his life (from birth 1941 to) is characterized, when, beginning works to the workers on the mine of Donbass, he proved on komsomol robot on Kharkiv Region, Ukraine, in the western Ukrainian areas, was the deputy of Popular Assembly of Western Ukraine (1939), deputy of Stanislawskiyi of regional soviet (1940). On the second stage of life he front-line soldier

1941-1943 More in detail is analysed his «Kyiv» period of activity and work (1943-2011), during that Petro Tronko is occupied a posts of vice-chairman of Council of Ministers of USSR (1961-1978), was the deputy of Supreme Soviet of Ukraine of 9-mu convocations, headed Ukrainian society of guard of monuments of history and culture (1967-1988), engaged in creation of 26-languid «History of cities and villages of USSR» (1962-1975), initiated realization of projects on foundation of national museums, reserves, building of memorial complexes. The deposit of Petro Tronko is illuminated in development of the Ukrainian study of a particular region for years independence of Ukraine, as chairman of the National union of researchers of a particular region of Ukraine (National union of researchers of a particular region of Ukraine), his scientific heritage is estimated for home history and study of a particular region.

Connections of are separately examined Petro Tronko with scientists and researchers of a particular region of the Khmelnytsky region and Kamianets-Podilsky Ivan Ohienko National University.

Key words: P.T. Tronko, historical science, national study of a particular region, historically cultural heritage, regional researches, labours.

Отримано: 10.09.2014